

БЮДЖЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ**Макогон В.Д.**

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування бюджету як інструменту економічного зростання у системі управління державними фінансами.

Метою дослідження є розкриття ролі бюджету у забезпеченні економічного зростання.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. У статті розкрито сутність бюджету як інструменту економічного зростання та його функції. Визначено проблеми та шляхи підвищення ефективності формування бюджету.

Галузь застосування результатів. Система державного фінансового регулювання, бюджетна політика, бюджетна система.

Висновки. Бюджет активно використовується державою для управління економічними процесами. Він відіграє істотну роль у посиленні концентрації грошових коштів на найважливіших напрямках соціально-економічного розвитку країни, удосконаленні галузевої та територіальної структури економіки, прискоренні інтенсифікації виробництва відповідно до рівня розвитку суспільства. При цьому бюджет у всіх формах свого прояву і використання виступає як інструмент економічного зростання та здійснює інтегрований вплив на суспільне виробництво як фінансовий документ, як економічний важіль, як стимул.

Стійке фінансове становище - результат системної роботи щодо забезпечення збалансованості бюджету, реалістичності його показників. Стійкість бюджету підвищується завдяки застосуванню якісних економічних прогнозів і передумов, покладених в основу бюджетного планування. При цьому важливим є щорічна оцінка та інвентаризація діючих видаткових зобов'язань. Показник ефективності та результативності використання бюджетних коштів має характеризуватися досягненням економічного і соціального ефекту при мінімальних обсягах використання бюджетних коштів. При цьому оптимізація бюджетних коштів не повинна впливати на якість та рівень надання бюджетної послуги. Витрати бюджету мають бути орієнтовані на створення умов для розвитку та модернізації економіки, ефективності державного управління, реалізації стратегічних цілей забезпечення економічного зростання в країні, що надасть змогу для підвищення рівня і якості життя населення.

Підвищення якісного рівня формування бюджету як інструменту економічного зростання залежить від ступеня досягнення його суті, оцінки факторів, що визначають його формування, теоретичної обґрунтованості необхідних змін бюджетної архітектури залежно від циклічності соціально-економічних процесів. Разом з тим, ефективність бюджету як інструменту економічного зростання характеризується його адаптаційними можливостями до процесів соціально-економічного розвитку суспільства та стійкості до негативних впливів зовнішньоекономічної кон'юнктури. Формуванню збалансованого, стійкого бюджету в сучасних умовах трансформаційних перетворень сприятиме забезпечення макроекономічної стабільності, зокрема за рахунок формування та реалізації скоординованої, пруденційної податково-бюджетної політики.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, бюджетна політика, бюджетне регулювання, бюджетний механізм.

БЮДЖЕТ КАК ИНСТРУМЕНТ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА**Макогон В.Д.**

Предметом исследования являются теоретические и практические вопросы формирования бюджета как инструмента экономического роста в системе управления государственными финансами.

Целью исследования является раскрытие роли бюджета в обеспечении экономического роста.

Методы исследования. В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный методы, что позволило реализовать концептуальное единство исследования.

Результаты работы. В статье раскрыта сущность бюджета как инструмента экономического роста и его функции. Определены проблемы и пути повышения эффективности формирования бюджета.

Область применения результатов. Система государственного финансового регулирования, бюджетная политика, бюджетная система.

Выводы. Бюджет активно используется государством для управления экономическими процессами. Он играет существенную роль в усилении концентрации денежных средств на важнейших направлениях социально-экономического развития страны, совершенствовании отраслевой и территориальной структуры экономики, ускорении интенсификации производства в соответствии с уровнем развития общества. При этом бюджет во всех формах своего проявления и использования выступает как инструмент экономического роста и осуществляет интегрированное влияние на общественное производство как финансовый документ, как экономический рычаг, как стимул.

Устойчивое финансовое положение - результат системной работы по обеспечению сбалансированности бюджета, реалистичности его показателей. Устойчивость бюджета повышается благодаря применению качественных экономических прогнозов и предпосылок, положенных в основу бюджетного планирования. При этом важным является ежегодная оценка и инвентаризация действующих расходных обязательств. Показатель эффективности и результативности использования бюджетных средств должен характеризоваться достижением экономического и социального эффекта при минимальных объемах использования бюджетных средств. При этом оптимизация бюджетных средств не должна влиять на качество и уровень оказания бюджетной услуги. Расходы бюджета должны быть ориентированы на создание условий для развития и модернизации экономики, эффективности государственного управления, реализации стратегических целей обеспечения экономического роста в стране, что позволит повысить уровень и качество жизни населения.

Повышение качественного уровня формирования бюджета как инструмента экономического роста зависит от степени постижения его сути, оценки факторов, определяющих его формирование, теоретической обоснованности необходимых изменений бюджетной архитектуры зависимости от цикличности социально-экономических процессов. Вместе с тем, эффективность бюджета как инструмента экономического роста характеризуется его адаптационными возможностями к процессам социально-экономического развития общества и устойчивости к негативным воздействиям внешнеэкономической конъюнктуры. Формированию сбалансированного, устойчивого бюджета в современных условиях трансформационных преобразований будет способствовать обеспечению макроэкономической стабильности, в том числе за счет формирования и реализации скоординированной, пруденциальной налогово-бюджетной политики.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная система, бюджетная политика, бюджетное регулирование, бюджетный механизм.

BUDGET AS A TOOL FOR ECONOMIC GROWTH

Makogon V.D.

The subject of research is theoretical and practical issues of budgeting as a tool for economic growth in the management of public finances.

The aim of the study is to outline the role of the budget in the economic growth.

Methods. The paper applied a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factorial methods, allowing to implement conceptual integrity of the study.

The results. The article reveals the essence of the budget as a tool for economic growth and its functions. The problems and ways to improve the budget. Range of application results. The system of financial regulation, fiscal policy, budget system.

Range of application results. The system of financial regulation, fiscal policy, budgetary system.

Conclusions. The budget is actively used by the state for economic management. It plays a significant role in enhancing the concentration of funds to key areas of socio-economic development, improving sectoral and territorial structure of the economy, accelerating intensification of production according to the level of society. In this budget in all forms of its manifestation and use serves as a tool for economic growth and provides integrated influence on social production and as a financial instrument and as an economic lever, and as an incentive.

Strong financial position - the result of systematic work to ensure a balanced budget, the realism of his figures. Resistance budget increased through the use of qualitative economic forecasts and assumptions underlying the budget planning. This important annual assessment and inventory of existing spending commitments. Value of the effectiveness and efficiency of budget funds should be characterized by the achievement of economic and social impact with minimal amounts of budget funds. This optimization of the budget should not affect the quality and level of public services. The budget expenditures must be focused on creating conditions for the development and modernization of economy, efficiency of government, implementation of the strategic objectives of economic growth in the country, which will enable to increase the level and quality of life.

Improving quality of budgeting as a tool for economic growth depends on the level of comprehension of its essence, assess the factors that determine the formation of theoretical justification necessary changes depending on budget architectonics cycling socio-economic processes. However, the effectiveness of the budget as a tool for economic growth characterized by its adaptive capacity to the processes of socio-economic development of society and resistance to negative impacts of external economic conditions. The formation of a balanced, sustainable budget in modern terms transformations contribute to macroeconomic stability, in particular through the development and implementation of a coordinated, prudential fiscal policy.

Keywords: budget, budget system, fiscal policy, budget management, budget mechanism.

Постановка проблеми. Провідну роль у формуванні та розвитку економічної структури будь-якого сучасного суспільства відіграє бюджетна політика, яка здійснюється виходячи із стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни. Одним з найбільш важливих механізмів, що дозволяють державі здійснювати фінансово-економічне та соціальне регулювання, є бюджетний механізм. Саме за його допомогою держава утворює централізований фонд фінансових ресурсів і впливає на формування децентралізованих фондів, забезпечуючи можливість виконання покладених на органи державної влади та місцевого самоврядування функцій.

Бюджет, будучи основним засобом мобілізації і витрачання фінансових ресурсів, дає можливість впливати на економіку, фінансувати її структурну перебудову, стимулювати розвиток пріоритетних секторів економіки, забезпечувати соціальну підтримку найменш захищених верств населення. Таким чином, бюджет є важливою передумовою та засобом здійснення відтворювального процесу. Відповідно, забезпечення економічного зростання передбачає удосконалення бюджетної системи шляхом послідовного проведення науково-обґрунтованої бюджетної політики, підвищення ефективності механізму управління бюджетним процесом. У зв'язку з цим дослідження ролі бюджету як інструменту економічного зростання набули особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених з питань формування бюджету, функціонування бюджетної системи можна назвати праці Дж. Б'юкенена, А. Вагнера, Дж.М. Кейнса, П. Самуельсона, М. Сперанского тощо [1-5]. Проблеми формування бюджету як інструменту економічного зростання досліджувались у працях вітчизняних вчених: Т.Боголіб, О. Василика, І. Запатріної, Л. Лисяк, І. Луїної, І. Лук'яненко, В. Федосова, І. Чугунова, С. Юрія [6–13] та інших.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування бюджету як інструменту економічного зростання у системі управління державними фінансами.

Метою дослідження є розкриття ролі бюджету у забезпеченні економічного зростання.

Результати дослідження. Бюджет є головним у системі фінансових планів будь-якої країни, оскільки об'єднує їх в єдину систему, визначаючи фінансові взаємовідносини з різними ланками системи державних фінансів. Визнання бюджету основним фінансовим планом характеризує його важливу роль у перерозподілі національного доходу та суспільному відтворенні. Зокрема, через зведений бюджет України перерозподіляється близько 30% валового внутрішнього продукту, що дозволяє не тільки задовольняти загальнодержавні потреби, а й активно впливати на суспільство, забезпечувати виконання стратегічних програм соціально-економічного розвитку країни.

Бюджетний механізм, як інструмент реалізації бюджетної політики, відображає конкретну спрямованість бюджетних відносин на розв'язання економічних і соціальних завдань. При цьому необхідне правильне розуміння співвідношення між об'єктивною і суб'єктивною сторонами функціонування бюджету, оскільки об'єктивний характер бюджету, властиві йому функції дозволяють визначити його місце в системі відносин та роль в забезпеченні економічного зростання країни з врахування циклічності соціально-економічних процесів.

Структура бюджетного механізму залежно від форм прояву бюджетних відносин включає такі ланки: механізм складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету; механізм формування дохідної частини; механізм витрачання бюджетних коштів; механізм розмежування дохідних і видаткових повноважень, бюджетне вирівнювання і систему методів надання фінансової допомоги.

Названі ланки бюджетного механізму в свою чергу містять відповідні елементи. Так, механізм формування дохідної частини включає податкові та неподаткові методи формування фінансових ресурсів бюджету; механізм витрачання бюджетних коштів – конкретні види бюджетних витрат; механізм розмежування дохідних і видаткових повноважень, бюджетного вирівнювання і системи методів надання фінансової допомоги – форми надходження коштів у процесі міжбюджетного розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів, форми реалізації повноважень органів влади різних рівнів. Також, у структурі бюджетного механізму виходячи із функціональних особливостей управління бюджетними відносинами виділяють такі елементи: бюджетне планування і прогнозування, бюджетні показники, нормативи, норми, ліміти, резерви, стимули, санкції, система управління бюджетним процесом, система бюджетного контролю та аудиту.

Кожній структурній ланці й елементу бюджетного механізму притаманні свої функціональні особливості, зумовлені тими завданнями, для вирішення яких вони призначені. Незважаючи на відносну самостійність, елементи і ланки бюджетного механізму функціонують як єдине ціле, і саме взаємозалежна дія всіх структурних ланок і елементів забезпечує злагоджене функціонування бюджетного механізму в цілому.

Разом з тим, сутність і значення бюджету найповніше розкриваються в його функціях, найважливішими з яких є розподільча (перерозподільча) і контрольна, які здійснюються взаємоузгоджено між собою. Завдяки першій відбувається концентрація грошових коштів в руках держави і їх використання з метою задоволення загальнодержавних потреб, а також для впливу на різні сфери економічних процесів, зокрема прискорення темпів економічного зростання, стимулювання науково-технічного прогресу, регулювання темпів оновлення та розширення основного капіталу.

Економічний зміст розподільчої функції визначається процесом перерозподілу фінансових ресурсів між галузями та секторами економіки, територіями країни, сферами суспільної діяльності.

Міжгалузевий перерозподіл базується, з однієї сторони, на адмініструванні податків і зборів, з іншої на фінансуванні за рахунок бюджетних коштів інвестиційно-інноваційних програм. Міжтериторіальний перерозподіл здійснюється шляхом закріплення податків і зборів або їх частки за відповідним бюджетом, а також за допомогою різних форм бюджетного регулювання. Зазначене дозволяє сформувати в кожній адміністративно-територіальній одиниці такий бюджетний фонд, який забезпечує її розвиток. Перерозподіл коштів між сферами суспільної діяльності здійснюється за допомогою вилучення частини фінансових ресурсів у підприємств матеріального виробництва та їх спрямування в невиробничу сферу, причому обсяг фінансування відіграє вагомий роль у формуванні кінцевої структури використання національного доходу.

Використання розподільчої функції для перерозподілу вже розподіленої вартості валового внутрішнього продукту призводить до того, що, через бюджет може багаторазово перерозподілятися одна і

та ж частина національного доходу. Зміна взаємовідносин підприємств з бюджетом, коли потоки грошових коштів перетікають в бюджет і назад, міняє взаємозв'язки, визначає ступінь впливу бюджету на економіку не стільки кількісними пропорціями, оскільки їх впливом на процеси її функціонування, а також на зростання фінансових ресурсів країни. Тому, розподільча функція бюджету знаходить широке використання у регулюванні вартісної структури економіки, вдосконаленні галузевих і територіальних пропорцій, посиленні інтеграційних процесів не тільки всередині держави, а й на міждержавному рівні.

До особливостей розподільчої функції бюджету належать також багатогранність її впливу на суспільне виробництво, і високий ступінь дієвості в досягненні конкретних результатів. Бюджетне фінансування широко використовується державою для регулювання вартісних пропорцій в економіці, для забезпечення збалансованості розподілу фінансових ресурсів.

Контрольна функція дозволяє дізнатися, наскільки своєчасно і повно надходять фінансові ресурси в розпорядження держави, як фактично складаються пропорції в розподілі бюджетних коштів, чи ефективно вони використовуються. Її економічний зміст полягає в тому, що бюджет об'єктивно - через формування і використання фонду грошових коштів держави - відображає економічні процеси, що відбуваються в структурних ланках економіки. Основу контрольної функції складає рух бюджетних ресурсів, що відображається у відповідних бюджетних показниках.

Несвоєчасне або неповне надходження податків і зборів до бюджету свідчить, зокрема, про уповільнення темпів розвитку окремих галузей економіки. Використання передбачених бюджетних асигнувань не в повному обсязі, свідчить про несприятливу економічну кон'юнктуру в певних галузях економіки та сферах діяльності. Сигналізуючи про ускладнення в економіці, бюджетні показники надають змогу для прийняття конкретних науково-обґрунтованих рішень, спрямованих на ліквідацію виявлених недоліків, усунення порушень фінансової дисципліни.

Отже, контрольна функція бюджету носить всеосяжний характер, поширюється на всіх учасників суспільного виробництва та дозволяє сигналізувати про загальний фінансовий стан економіки. У міру розвитку економіки зростає значення бюджетного контролю як інструменту управління економікою. Чим вищі темпи економічного зростання, різноманітніші і складніші економічні зв'язки, тим вагоміший кожен показник, а тому аналіз та оцінка розподільчого процесу надає змогу для визначення обґрунтованих завдань бюджетної політики та шляхів їх реалізації.

Таким чином, бюджет сучасної держави - складний, багатоплановий та багатогранний інструмент, що відображає компроміс у співвідношеннях соціально-економічних інтересів різних учасників фінансових відносин. Зокрема, за допомогою бюджету держава здійснює поєднання державних і місцевих інтересів через розподіл та закріплення дохідних джерел, видаткових повноважень, вирівнюванням бюджетної забезпеченості та створення стимулів для соціально-економічного розвитку території. Відповідно як економічний документ бюджет відображає політичну і соціальну динаміку розвитку суспільства.

Різноманітні напрями використання бюджетних відносин в інтересах розвитку суспільного виробництва і підвищення його ефективності дозволяють говорити про бюджет як про активний інструмент забезпечення економічного зростання. Роль якого об'єктивно зумовлена, по-перше, загальним регулюванням економічних зв'язків, що обумовлює форму використання бюджетних відносин через основний фінансовий документ, і, по-друге, розподільчої природи бюджету, що дозволяє використовувати його в якості важливого економічного важеля впливу на суспільне виробництво. Отже, значення і роль бюджету обумовлені його особливістю як економічного інструменту, оскільки він є вартісним важелем сфери розподілу суспільного продукту.

Висновки. Таким чином, бюджет активно використовується державою для управління економічними процесами. Він відіграє істотну роль у посиленні концентрації грошових коштів на найважливіших напрямках соціально-економічного розвитку країни, удосконаленні галузевої та територіальної структури економіки, прискоренні інтенсифікації виробництва відповідно до рівня розвитку суспільства. При цьому бюджет у всіх формах свого прояву і використання виступає як інструмент економічного зростання та здійснює інтегрований вплив на суспільне виробництво і як фінансовий документ, і як економічний важіль, і як стимул.

Стійке фінансове становище - результат системної роботи щодо забезпечення збалансованості бюджету, реалістичності його показників. Стійкість бюджету підвищується завдяки застосуванню якісних економічних прогнозів і передумов, покладених в основу бюджетного планування. При цьому важливим є щорічна оцінка та інвентаризація діючих видаткових зобов'язань. Показник ефективності та результативності використання бюджетних коштів має характеризуватися досягненням економічного і соціального ефекту при мінімальних обсягах використання бюджетних коштів. При цьому оптимізація бюджетних коштів не повинна впливати на якість та рівень надання бюджетної послуги. Витрати бюджету мають бути орієнтовані на створення умов для розвитку та модернізації економіки, ефективності державного управління, реалізації стратегічних цілей забезпечення економічного зростання в країні, що надасть змогу для підвищення рівня і якості життя населення.

Підвищення якісного рівня формування бюджету як інструменту економічного зростання залежить від ступеня досягнення його суті, оцінки факторів, що визначають його формування, теоретичної обґрунтованості необхідних змін бюджетної архітектоники залежно від циклічності соціально-економічних процесів. Разом з тим, ефективність бюджету як інструменту економічного зростання характеризується його адаптаційними

можливостями до процесів соціально-економічного розвитку суспільства та стійкості до негативних впливів зовнішньоекономічної кон'юнктури. Формуванню збалансованого, стійкого бюджету в сучасних умовах трансформаційних перетворень сприятиме забезпечення макроекономічної стабільності, зокрема за рахунок формування та реалізації скоординованої, пруденційної податково-бюджетної політики.

Список використаних джерел

1. Б'юкенен Дж.М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави / М.Дж. Б'юкенен, Р.А. Масгрейв ; [пер. з англ. А. Іщенко]. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2004. – 175 с.
2. Вагнер А. Теория финансов / А. Вагнер. – Л. : Петроком, 1993. – 231 с.
3. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс ; пер. с англ. – М. : Гелиос, 2012. – 352 с.
4. Самуэльсон Пол.Э. Экономика / Пол.Э. Самуэльсон, В.Д. Нордхаус ; пер. с англ. – 18-е изд. – М. : Вильямс, 2010. – 1360 с.
5. Сперанский М.М. План финансов. У истоков финансового права / М.М. Сперанский. – М. : Статут, 1998. – Т.1. – С. 17–106.
6. Bogolib T.M. The public sector of finance economy in the modern world / T.M. Bogolib // *Equilibrium*. – 2013. – №1. – P. 76–89.
7. Василик О.Д. Теорія фінансів / О.Д. Василик. – К. : НІОС, 2000. – 416 с.
8. Запатріна І.В. Бюджетний механізм економічного зростання / І.В. Запатріна. – К. : Ін-т соц.-екон. стратегій, 2007. – 528 с.
9. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л.В. Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с
10. Лук'яненко І.Г. Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України / І.Г. Лук'яненко // *Бізнес Інформ*. – 2012. – № 4 (411). – С. 197–201.
11. Теорія фінансів / за ред. В.М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбов. л-ри, 2010. – 576 с.
12. Чугунов І. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І. Чугунов, В. Макогон // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2014. – № 4. – С. 79–91.
13. Чугунов І. Я. Інституційна архітектура бюджетної системи / І.Я. Чугунов // *Фінанси України*. – 2008. – № 11. – С. 3–10.

References

1. B'jukenen, D., Masg'rejv M., Richard A. (2004) *Suspil'ni finansy i suspil'nyj vybir*; per. z angl. – K. : Kyjevo-Mogyjlan. Akad, 176s.
2. Vagner, A. (1993) *Teorija finansov*. – L. : Petrokom, 231 s.
3. Kejns, D.M. (1993) *Izbrannye proizvedenija*; per. s. angl.; predisl. A.G. Hudokormova. – M. : Jekonomika, 540 s.
4. Samujel'son, P.J., Nordhaus V.D. (2010) *Jekonomika*; per. s angl. – 18-e izd. – M. : Vil'jams, 1360 s.
5. Speransky'j, M.M. (1998) *Plan Finance. In ystokov law Finance*. – Moscow: Charter, Vol.1. – P. 17 – 106.
6. Bogolib, T.M. (2013) *The public sector of finance economy in the modern world*. // *Equilibrium*. – 2013. – №1. – P. 76–89.
7. Vasylyk, O. (2000) *Teorija finansiv*. – K. : NIOS. – 416 s.
8. Zapatrina, I.V. (2007) *Bjudzhetnyj mehanizm ekonomichnogo zrostannja : monografija*. – K. : In-t soc.-ekon. strategij, 528 s.
9. Lysjak, L.V. (2009) *Bjudzhetna polityka u systemi derzhavnogo reguljuvannja social'noekonomichnogo rozvytku Ukraïny : monografija*. – K. : DNNU AFU, 600 s.
10. Luk'janenko, I.G. (2012) *Modeljuvannja vplyvu zmin fiskal'noi' polityky na ekonomiku Ukraïny*. // *Biznes Inform*. – №4 (411). – S. 197–201.
11. *Finansy / S.I. Jurij, V.M. Fedosov, L. M. Aleksejenko ta in.; za red. S.I. Jurija, V.M. Fedosova*. – K. : Znannya, 2008. – 611 s.
12. Chugunov, I., Makogon V. (2014) *Budget and tax policy in terms of institutional reforms*. // *Bulletin of Kyiv National University of Trade and Economics*. – №4. – P.79 –91.
13. Chugunov, I.J. (2008) *Instytucijna arhitektonika bjudzhetnoi' systemy* // *Finansy Ukraïny*. – № 11. – S. 3–10.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Макогон Валентина Дмитрівна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет,
Україна, 02156, м. Київ, вул. Киото, 19

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Макогон Валентина Дмитриевна, кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, доцент кафедры финансов,
Киевский национальный торгово-экономический университет,
ул. Киото, 19, г.Киев, 02156, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Valentyna Makogon, PhD (Economics), senior researcher, Associate Professor of Finance, Kyiv National University of Trade and Economics, 19 Kioto Street, Kyiv, 02156, Ukraine

УДК 336.2

АНАЛІЗ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ**Малишко В.В.**

Предметом дослідження є доходи державного бюджету України.

Метою дослідження є аналіз доходів державного бюджету України.

Методи, що були використані в процесі дослідження: узагальнення, метод порівняльного аналізу, статистичний та інші методи дослідження.

Результати роботи. Охарактеризовано та проаналізовано доходи державного бюджету України.

Галузь застосування результатів: Міністерство фінансів України, Верховна Рада України.

Висновки. Питання наповнення державної казни завжди було й буде актуальним як для України, так і для інших країн. Тому вважаємо, що на нинішньому етапі розвитку доходної бази Державного бюджету України актуальною проблемою є визначення системи доходів бюджету держави з метою визначення основ його функціонування, чинників впливу та вдосконалення регулювання.

Ключові слова: Державний бюджет, доходи бюджету, бюджетна політика, податкові надходження, антикризові заходи, фінансові ресурси, економічні відносини.

АНАЛИЗ ДОХОДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА УКРАИНЫ**Мальшко В.В.**

Предметом исследования являются доходы государственного бюджета Украины.

Целью исследования является анализ доходов государственного бюджета Украины.

Методы, использованные в процессе исследования: обобщение, метод сравнительного анализа, статистический и другие методы исследования.

Результаты работы. Охарактеризовано и проанализировано доходы государственного бюджета Украины.

Область применения результатов: Министерство финансов Украины, Верховная Рада Украины.

Выводы. Вопрос наполнения государственной казны всегда было и будет актуальным как для Украины, так и для других стран. Поэтому считаем, что на нынешнем этапе развития доходной базы Государственного бюджета Украины актуальной проблемой является определение системы доходов бюджета государства с целью определения основ его функционирования, факторов влияния и совершенствование регулирования.

Ключевые слова: Государственный бюджет, доходы бюджета, бюджетная политика, налоговые поступления, антикризисные мероприятия, финансовые ресурсы, экономические отношения.

ANALYSIS OF THE REVENUES OF THE STATE BUDGET OF UKRAINE**Malyshko V.V.**

Subject of research is revenues of the state budget of Ukraine.

The goal of this research paper is to analyze the revenues of the state budget of Ukraine.

Methods which were used in course of research: generalization, comparative analysis method, statistical method and other methods.

Study results. Characterized and analyzed the revenues of the state budget of Ukraine.

Application of results: Ministry of Finance of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine.

Conclusions. Question to balance the state budget always was and will be relevant both for Ukraine and for other countries. Therefore, we believe that at the current stage of development of the revenue base of the State budget of Ukraine urgent problem is the definition of the system revenues of the state budget with the aim of defining the foundations of its functioning, factors of influence and improvement of regulation.

Keywords: national budget, budget revenues, budget policy, tax revenues, crisis measures, financial resources, economic relations.

Актуальність. Існування кожної держави, її економічний, культурний і соціальний розвиток базується на побудові державних фінансів. Саме бюджет являє собою інструмент, завдяки якому держава акумулює кошти для фінансування пріоритетних напрямів виробництва, соціального розвитку, активізує заходи щодо збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, а також цільового і економного витрачання державних коштів.

Неефективне проведення податкової політики зумовлює недостачу коштів у доходній частині Державного бюджету, що, в свою чергу, породжує бюджетний дефіцит та є основною причиною того, що держава живе в борг.